

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİME YÖNELİK ALGILARI

Yrd. Doç. Dr. Sedat MADEN
Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Dr. Erhan DURUKAN
Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi
Öğr. Gör. Ertan AKBAŞ
Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretime yönelik algılarını belirlemektir. Araştırmada betimsel nitelikte tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından "Öğrenci Merkezli Öğretim(ÖMÖ) Öğretmen Algı Anketi" geliştirilmiştir. Anketin geçerliği alan uzmanlarının görüşleriyle sağlanmış, güvenilirliği (Cronbach alpha) 0.92 bulunmuştur. Veriler SPSS 11.5 programıyla cinsiyet, branş, mezuniyet ve kıdem değişkenlerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda; öğretmenlerin ortalamanın üstünde (X: 3.41) algıya sahip olduğu, cinsiyetin öğretmen algılarında anlamlı farklılık oluşturmadığı; branş, mezuniyet ve kıdem değişkenlerinin algılar üzerinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci merkezli öğretim, öğretmen algıları, yeni öğretim sistemi.

PRIMARY SCHOOL TEACHERS' PERCEPTIONS OF STUDENT CENTERED TEACHING

Abstract

Purpose of this study is to determine the primary school teachers' perceptions of student-centered teaching. Survey method was used in this research. "Teachers' Perception Survey for Student Centered Teaching" was developed by researchers for collecting the data. Survey's validity was provided with specialists' views and survey's reliability was found 0.92. Data was analyzed with SPSS 11.5 programme with regard to variables of gender, branch, graduate, and priority. Results of the study can be summarized as follow: Teachers have a perception of student-centered teaching above the average (X: 3.41), gender is not a meaningful variable but branch, graduate, and priority are meaningful variables for teachers' perceptions.

Key Words: Student centered teaching, teacher perceptions, new teaching system.

Giriş

Günümüz toplumunda bilginin hızla artması, öğrenmenin daha etkin ve hızlı yollarla edinilmesi gerekliliğini doğurmuştur. Geleneksel yaklaşım, önemli problem çözme becerileri ve kritik düşünce becerilerini oluşturmada hatalardan dolayı eleştirilmiş (Hannafin, Land ve Oliver, 1997), bu gelişmelere bağlı olarak ülkemizde ilköğretim birinci kademedede 2004-2005, ikinci kademedede 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren yeni öğretim programları uygulanmaya başlamıştır. Benimsenen yaklaşımın yapılandırıcılık olduğu, çoklu zekâ ve aktif öğrenme gibi öğrenme yöntem ve tekniklerinin kullanılması gerektiği programlarda açıkça belirtilmiştir (MEB, 2005, 2006). Benimsenen yaklaşım, yöntem ve tekniklerin temel dayanağının öğrenci merkezlilik olduğu görülmektedir.

Günümüzde eğitim sistemi, kendilerini geliştirebilen, hızlı değişen teknolojiye ayak uydurabilen, araştıran, bilgilerin analizini ve sentezini yapabilen, çağımızın ihtiyacı olan bireyleri yetiştirmek zorundadır. 21. yüzyılda durmadan değişen, gelişen bir dünyada sadece bilgilerin ezberlenmesi ile bir yere varılamamaktadır. Bunun yerine yeni bilginin özümlemesi, anlamlandırılması, bireyin günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılıyor olması gerekmektedir. Bahsedilen niteliklerin kazandırılmasında öğrenci merkezli öğretimin etkili olduğu düşünülmektedir (Dönmez, 2008).

Eğitim sistemlerinde yaşanan çeşitli sorunlar için etkili çözüm yollarından biri öğrenci merkezli öğrenme stratejileri olmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren tartışılan öğrenci merkezli öğretimin günümüz eğitim sorunlarını çözmede bir öneri olarak hâlâ gündemde olduğunu görmek mümkündür (Hartly, 1987; Dimock, 2002; Müler ve Louw, 2004). Öğrenci merkezli öğretim kavramıyla eğitime, öğrenmeye, öğretmeye ilişkin önemli algısal değişimler söz konusudur. "Ne öğretelim?, Nasıl öğretelim?, Ne ile öğretelim?" şeklindeki bakış açısından, "Ne öğrenmek ister?, Öğrenmek için ne yapacak?, Öğrenmesine neler yardım edebilir?, Hangi derinlikte öğrendi?" şeklindeki bakış açısına dönüş, öğrenci merkezli öğretimin sonucu olarak ifade edilebilir (Bery ve Sharp, 1999; Lea, Stehanson ve Tray, 2003; Hartly, 1987; Sharma, Millar ve Seth, 1999).

Öğrenci merkezli öğretim; bireysel özellikleri dikkate alarak bilimsel düşünme becerisine sahip, öğrenmeyi öğrenmiş, üretken, bilgiye ulaşım onu kullanabilen, iletişim kurma becerisine sahip, evrensel değerleri benimsemiş, teknolojiyi etkin kullanan ve kendini gerçekleştirmiş bireyler için eğitim sürecinin her aşamada öğrenci katılımını sağlayacak biçimde yeniden yapılandırılmasıdır (MEB, 2003). Vural'a (2003) göre ise öğrenci merkezli eğitim, öğrencilerin ilgilerini, isteklerini, becerilerini ve ihtiyaçlarını dikkate alacak biçimde öğretim yaşantılarının düzenlenmesidir. Bu nedenle amaç, öğrenciye kendi öğrenme profilini ve türünü keşfetmeyi ve böylece öğrenmeyi öğretmek olmalıdır. Temel kavramlar öğrenmenin kendisi üzerine yapılandırılmalıdır.

Öğrenci merkezli öğretimle öğrenciler; kendini tanıyarak bireysel özelliklerinin farkında olabilmekte, gelişim için istekli olmakta, kendini

gerçekleştirmeye yaklaşmakta, iş birliğine istekli olmakta ve düşünme becerilerini geliştirebilmektedir (Kızılca, 2007). Tüm bu özellikler, öğrenci merkezli öğretimi öğrenme ortamlarında gerekli hâle getirmektedir.

Öğrenci merkezli öğretimin “öğrenci, öğretmen, öğrenme ortamı ve öğrenme materyalleri” olmak üzere dört ana unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar içerisinde öğretmenin rehberlik görevini üstlenmesi, öğrenme ortamını düzenlemesi ve öğrenme materyallerinin etkililiğinin artırılması konusunda önemli bir yeri bulunmaktadır. Öğretmen; Türk’e (1999) göre eğitimin en etkili aracıken, Başar’a (2009) göre de sınıf ikliminin yaratıcısıdır. Bu nedenle öğrenci merkezli öğretim öğrenciyi esas alıp ona yönelik olsa da öğretmenin rolü yadsınamayacak derecede önemini korumaktadır.

Öğrenci merkezli öğretim stratejileri kullanılarak; öğrencilerin öz güvenlerinin gelişmesine, düşünme becerilerini kazanmalarına, düşündüklerini ifade etmelerine, farklı düşüncelere karşı hoşgörülü ve saygılı olmayı öğrenmelerine yardım edilmelidir. Öğrencilerin merkeze alınarak derslerde aktif katılımlarının sağlanmasının, onların öğrendiklerini anlamlandırmaları ve sorgulamalarında önemli bir etkisi olacaktır. Dolayısıyla ilköğretimden yükseköğretime kadar örgün eğitimin tüm kademelerinde öğrenciler öğrenmelerinde sorumluluk almak zorundadırlar (Korkmaz, 2007: 401). Bu değerlendirme, öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının çağın eğitim gerekliliklerini sağlamak için önemli olduğunu göstermektedir.

Felder ve Brent (1996) yaptıkları araştırmada öğrenci merkezli öğretimin öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını yükselttiği, bilgiyi hatırlama düzeyini artırdığı, anlamda derinlik sağladığı, üzerinde çalışılan konunun işe yararlığı ve değerinin anlaşılma düzeyini yükselttiğini belirtmişlerdir. İlgili araştırmalarda öğrencilerin; öğrenci merkezli öğretimi tercih ettikleri, öğrenme konusundaki taleplerinin bu anlayışla daha fazla karşılandığı konularında görüş bildirdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır (Peke, 1993; Felder ve Brent, 1996; Lea, Stehanson ve Tray, 2003).

Öğretmenler, öğrenme ortamında yaşanan sorunları ve eksiklikleri yerinde en iyi gören kişi konumundadırlar. Bu nedenle ilköğretim ders programlarının temelini oluşturan öğrenci merkezli öğretime yönelik öğretmenlerin algılarını belirlemek önem kazanmaktadır. Bahsedilen gerekçelerden hareketle, bu çalışmada ilköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeylerinin belirlenmesi ve algılarının çeşitli değişkenlere (branş, cinsiyet, kıdem, mezun olunan lisans programı) göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçtan yola çıkarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri ne durumdadır?
2. İlköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

3. İlköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri branşa göre değişmekte midir?

4. İlköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri mezun olunan lisans programına göre farklılaşmakta mıdır?

5. İlköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri mesleki kıdeme göre değişiklik göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, betimsel nitelikte tarama modeliyle yapılmış bir araştırmanın ürünüdür. Bu model, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (Karasar, 2006: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Trabzon ve Erzurum illerinin ilköğretim okullarında görev yapan farklı branşlardan 80 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 36'sı erkek, 44'ü bayandır. Öğretmenler; Sınıf (33), Matematik (4), Türkçe (8), Fen ve Teknoloji (8), Teknoloji ve Tasarım (4), İngilizce (12), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (4), Beden Eğitimi (3), Okul Öncesi (4) branşlarında görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretime yönelik algı düzeylerini belirlemek için araştırmacılar tarafından ilgili alanyazın taranmış ve "Öğrenci Merkezli Öğretim Öğretmen Algı Anketi (ÖMÖÖAA)" geliştirilmiştir. Oluşturulan algı düzeyi belirleme anketinin kapsam geçerliğini sağlamak için, anket Türkçe eğitimi ve eğitim bilimi alanında uzman akademisyenler tarafından incelenmiştir.

Anket başlangıçta 55 madde olarak geliştirilmiş, uzman görüşleri doğrultusunda madde sayısı 50'ye düşürülmüştür. Anket 5'li likert tipte düzenlenmiş; "1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum ve 5-Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde puanlandırılmıştır. 50 maddelik anketin ön uygulaması lisans öğrencileri üzerinde yapılmış, uygulama sonunda elde edilen verilerden anketin iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) 0.92 olarak tespit edilmiştir. Yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda anketten üç madde daha

çıkarılmıştır. ÖMÖÖAA'dan elde edilen veriler, SPSS 11.5 paket programı aracılığıyla ortalama ve standart sapma, Bağımsız Örneklem t ve Tek Yönlü (One Way) Anova istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi (ÖMÖ) Algılama Düzeylerine Yönelik Genel Ortalamalar

Tablo 1: *Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerine Yönelik Genel Ortalamalar*

Maddeler	N	X	Standart Sapma	Maddeler	X	Standart Sapma
1		3,71	1,146	26	3,53	1,524
2		3,44	1,442	27	3,79	1,138
3		3,09	1,115	28	3,26	1,398
4		3,88	1,570	29	4,03	1,312
5		3,65	1,058	30	3,31	1,488
6		3,25	1,118	31	3,65	1,312
7		3,31	1,181	32	3,51	1,540
8		3,69	1,052	33	3,76	1,168
9		3,39	1,664	34	3,59	1,576
10		3,26	1,109	35	2,40	1,152
11		3,71	2,623	36	2,89	1,289
12		3,44	1,450	37	2,86	1,148
13	80	3,49	1,426	38	3,07	1,306
14		3,12	1,144	39	3,22	1,585
15		2,74	1,233	40	3,58	1,272
16		3,70	1,210	41	3,64	1,565
17		3,38	1,447	42	3,48	1,401
18		3,04	1,563	43	3,39	1,497
19		3,21	1,065	44	3,73	1,497
20		3,38	1,150	45	3,65	1,275
21		3,41	1,162	46	3,34	1,476
22		3,63	1,179	47	3,75	1,288
23		3,39	1,504			
24		2,94	1,507	Toplam		3,41
25		3,31	1,496	Minimum 1 - Maximum 5		

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeylerinin genel ortalamaları değerlendirildiğinde;

1) Öğrenci merkezli öğretimin faydalılığına yönelik maddelerden *Ömö'de öğrenciler ve bireysel özellikleri sürecin merkezindedir.* maddesi için X: 3,71, **2)** *Ömö, öğrencilerin motivasyonunu artırır.* maddesi için X: 3,44, **3)** *Ömö'de öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyu öğrenme esastır.* maddesi için X: 3,09, **4)** *Ömö'de öğretmen ve öğrenci diyalogu öğrenmeyi olumlu etkiler.* maddesi için X: 3,88, **8)** *Ömö sayesinde öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.* maddesi için X: 3,69, **10)** *Ömö'de öğretmen, sınıf içinde daha önemli bir noktadadır.* maddesi için X: 3,26, **11)** *Ömö'de farklı zekâ ve gelişim özelliklerine sahip bütün öğrenciler geliştirilebilir.* maddesi için X: 3,71, **15)** *Öğrenciler performans, proje ve grup çalışmalarına isteyerek aktif olarak katılmaktadır.* maddesi için X: 2,74, **38)** *Ömö, öğrencilerin birbirleriyle, öğretmenleriyle, çevreleriyle etkileşimini olumlu etkiler.* maddesi için X: 3,07 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Öğrenci merkezli öğretim sürecinde yöntem ve tekniklerin önemine yönelik maddelerden **16)** *Ders sürecinde farklı yöntem ve teknikler kullanmak yararlıdır.* maddesi için X: 3,70, **17)** *Yöntem ve teknikler, içerik ve öğrenciye göre seçilmelidir.* maddesi için X: 3,38, **18)** *Anlatım;* maddesi için X: 3,04, **19)** *Soru-cevap;* maddesi için X: 3,21, **20)** *Beyin fırtınası;* maddesi için X: 3,38, **21)** *Drama;* maddesi için X: 3,41, **22)** *Gösterip Yaptırma;* maddesi için X: 3,63, **23)** *Örnek Olay;* maddesi için X: 3,39, **24)** *Araştırma;* maddesi için X: 2,94, **25)** *Gezi-Gözlem;* maddesi için X: 3,31, **26)** *Tartışma;* maddesi için X: 3,53, **27)** *Grup çalışmaları;* maddesi için X: 3,79, **28)** *Proje;* maddesi için X: 3,26, **29)** *Eğitsel Oyunlar gibi yöntemler kullanılabilir.* maddesi için X: 4,03 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretime hazır bulunuşluklarına yönelik maddelerden **35)** *Mevcut ders araç-gereçleri Ömö'yü destekler niteliktedir.* maddesi için X: 2,40, **36)** *Lisans eğitiminde verilen ders içerikleri Ömö için hazırlayıcıdır.* maddesi için X: 2,89, **37)** *Hizmet içi eğitimde verilen kurslar Ömö için hazırlayıcıdır.* maddesi için X: 2,86 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Öğrenci merkezli öğretimde dikkat edilecek hususlara yönelik maddelerden **5)** *Ömö'de etkinlikler öğrencilerle planlanmalıdır.* maddesi için X: 3,65, **6)** *Ömö'de öğrenme sorumluluğu öğrencilere verilerek sağlanmalıdır.* maddesi için X: 3,25, **7)** *Ömö'de ders bireyselleştirilmelidir.* maddesi için X: 3,31, **9)** *Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.* maddesi için X: 3,39, **12)** *Ömö'nün başarılı olması için öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesi için gerekli öğrenme ortamını sağlamalıdır.* maddesi için X: 3,44, **13)** *Ömö'de öğretmenler uygun yaklaşımlarla öğrenciyi yönlendirmelidir.* maddesi için X: 3,49, **15)** *Ömö'de öğrenci performansı ve projeler, değerlendirme için ölçüt olmalıdır.* maddesi için X: 3,12, **30)** *Öğrenme içeriği örneklendirilirse, somutlaştırılırsa öğrenme daha iyi gerçekleşir.* maddesi için X: 3,31, **31)** *Öğrenme eyleminde duygusal bir yeterlilik (başarma duygusu) ve destek gereklidir.* maddesi için X: 3,65, **32)** *Olumlu eleştiri ve rehberlik öğrenme sürecinde etkilidir.* maddesi için X: 3,51, **33)** *Ömö'nün gerçekleşmesi bir anda olmaz, belirli bir*

süre gerektirir. maddesi için X: 3,76, **34) Ömö'ye geçişte (öğretmenler açısından) eski alışkanlık ve gelenekler engelleyicidir.** maddesi için X: 3,59 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Öğrenci merkezli öğretim sürecinde gerekli olan öğretmen davranışlarına yönelik maddelerden **39) Öğrencilere örnek olma;** maddesi için X: 3,22, **40) Arkadaşça tavır;** maddesi için X: 3,58, **41) Öğretimin her aracını öğrenciye göre kullanma;** maddesi için X: 3,64, **42) Asıl hedefi öğrenciye ulaşma;** maddesi için X: 3,48, **43) Bireysel farklılıklara önem verme;** maddesi için X: 3,39, **44) Yönlendiricilik ve 'Ben dilini' kullanma (...Ben olsam...);** maddesi için X: 3,73, **45) Öğrenciyi ve çalışmalarını sürecin merkezine koyma;** maddesi için X: 3,65, **46) Kendi öz değerlendirmesini yapabilme;** maddesi için X: 3,34, **47) Başarıyı süreçte arama gibi nitelikler bulunmalıdır.** maddesi için X: 3,75 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimin faydalılığına bu öğretim sürecinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin önemine, öğrenci merkezli öğretimde dikkat edilecek hususlara ve gerekli olan öğretmen davranışlarına yönelik algılama düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu, buna karşın öğretmenlerin hazır bulunuşlukları açısından öğrenci merkezli öğretime yönelik algılama düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Genel olarak ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretime yönelik X: 3,41 oranında bir algılama düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, genel olarak ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretim yaklaşımını benimsediğini ve gerektiğinde kullanacaklarını veya kullanabilmek için çaba sarf edeceklerinin işaretidir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2: Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	N	X	Standart Sapma	t	p
Erkek	34	3,315	1,134	0,585	0,560
Bayan	46	3,453	,980		

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde; bayan öğretmenlerin X: 3,453; erkek öğretmenlerin X: 3,315 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (t: 0,585; p> 0,05). Bulgular ışığında; öğrenci merkezli öğretime yönelik ilköğretim öğretmenlerinin genel olarak ortalamanın üstünde olumlu sayılabilecek bir algılama düzeyine sahip oldukları, ilköğretim derslerinde

öğrenci merkezli öğretimin kullanımı için öğretmenler açısından bir ön yargının olmadığı ve bayan-erkek bütün öğretmenlerin öğrenci merkezliliğin farkında olduğu söylenebilir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Branşa Göre Değerlendirilmesi

Tablo 3: Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Branşa Göre Değerlendirilmesi

Branşlar	N	X	Standart	F _(10,73)	p
			Sapma		
Sınıf	33	3,814	0,705		
Matematik	4	3,968	0,453		
Türkçe	8	3,803	0,368		
Fen ve Teknoloji	8	3,641	0,835		
Teknoloji ve Tasarım	4	1,925	0,914	8,864	0,000
İngilizce	12	3,973	0,232		
Din Kültürü ve Ahlak bil.	4	2,101	1,265		
Beden Eğitimi	3	2,106	1,105		
Okul Öncesi	4	1,925	0,914		
Toplam	80	3,41	1,029		

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri branş değişkenine göre değerlendirildiğinde; Sınıf öğretmenlerinin X: 3,814, Matematik öğretmenlerinin X: 3,968, Türkçe öğretmenlerinin X: 3,803, Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin X: 3,641, Teknoloji ve Tasarım öğretmenlerinin X: 1,925, İngilizce öğretmenlerinin X: 3,973, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin X: 2,101, Beden Eğitimi öğretmenlerinin X: 2,106, Okul Öncesi öğretmenlerinin X: 1,925 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F_{(10,73)}: 8,864$. $p < 0,05$). Bulgular ışığında, öğrenci merkezli öğretimin ilköğretim düzeyinde tüm branş öğretmenleri tarafından belirli oranlarda algılandığı, fakat bazı branşlarda yüksek düzeyde algılanırken bazı branşlarda algılama düzeyinin oldukça düşük olduğu görülmüştür. Öğrenci merkezli öğretim Sınıf, Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji ve İngilizce öğretmenleri tarafından yüksek düzeyde algılanırken Teknoloji ve Tasarım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi, Okul Öncesi öğretmenleri tarafından düşük düzeyde algılandığı tespit edilmiştir. Öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyindeki bu farklılık lisans eğitimi döneminde alınan derslerden, dersi veren öğretim elemanlarının tercihlerinden ve yeterliklerinden ileri gelmiş olabilir. Ancak hangi öğretmen yetiştiren lisans programında olursa olsun öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğretim konusunda bilgili ve hassas olması, öğretmen adaylarını bu anlayışla mesleğe hazırlaması gerekmektedir.

Tablo 4: *Branş Değişkenine Göre İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Post-Hoc Scheffe Analizi*

(I) Branşlar	(J) Branşlar	Ortalama Farkı (I-J)	p
Sınıf Öğretmenliği	Teknoloji ve Tasarım Ö.	1,8887*	0,019
	Okul Öncesi Öğrt.	1,8887*	0,019
Teknoloji ve Tasarım Ö.	Sınıf Öğrt.	1,8887*	0,019
	İngilizce Öğrt.	2,0478*	0,038
İngilizce Öğretmenliği	Teknoloji ve Tasarım Ö.	2,0478*	0,039
	Okul Öncesi Öğrt.	2,0478*	0,040

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında branş değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Yapılan Scheffe testi sonucunda elde edilen verilere göre:

Sınıf öğretmenleri ile *Teknoloji Tasarım* ($p < 0,019$) ve *Okul Öncesi* öğretmenlerinin algılama düzeyleri arasında *Sınıf* öğretmenleri lehine;

Teknoloji ve Tasarım öğretmenleri ile *Sınıf* ($p < 0,019$) ve *İngilizce* ($p < 0,038$) öğretmenlerinin algılama düzeyleri arasında *Teknoloji ve Tasarım* öğretmenleri aleyhine;

İngilizce öğretmenleri ile *Teknoloji ve Tasarım* ($p < 0,039$), *Okul Öncesi* ($p < 0,040$) öğretmenlerinin algılama düzeyleri arasında *İngilizce* öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Bulgulara göre, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretime yönelik algı düzeylerinin branşlara göre değişiklik gösterdiği ve en yüksek algılama düzeyinin de Sınıf, Matematik ve İngilizce öğretmenleri tarafından sergilendiği görülmüştür.

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 5: *Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Değerlendirilmesi*

	Fakülte Türleri	N	X	SS	F _(2,81)	P
Genel Algı	Eğitim	52	3,680	,781	9,811	0,000
	Fen-Edebiyat	12	3,422	1,038		
	Diğer (Ziraat, İİBF ve MYO'lar)	16	2,497	1,249		

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri mezun olunan lisans programı değişkenine göre değerlendirildiğinde; Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin X: 3,680, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin X: 3,422, diğer lisans programlarından mezun öğretmenlerin X: 2,297 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında mezun olunan lisans programı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F_{(2,81)}: 9,811. p < 0,05$). Bulgular ışığında; öğrenci merkezli öğretime yönelik ilköğretim öğretmenlerinin genel olarak algılama düzeylerinin yüksek olduğu ve bu algılama düzeylerine göre öğrenci merkezli öğretimi öğrenme ortamlarında kullanabilecekleri sonucuna varılabilir. Ancak mezun olunan lisans programlarına göre öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretime yönelik algılama düzeyleri arasında önemli bir farklılığın olması ve özellikle 'diğer' şeklinde tanımlanan lisans programlarından mezun öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi tam olarak algılayamamış olması dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 6: *Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Post-Hoc Scheffe Analizi*

Mezuniyet (I)	Mezuniyet (J)	Ortalama Farkı (I-J)	p
Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fak.	0,2579	0,629
	Diğer Fakülteler	1,1835*	0,000
Fen-Edebiyat Fak.	Eğitim Fakülteler	0,2579	0,629
	Diğer Fakülteler	0,9255*	0,024
Diğer Fakülteler	Eğitim Fakülteler	1,1835*	0,000
	Fen-Edebiyat Fak.	0,9255*	0,023

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında mezun olunan lisans programı değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Yapılan Scheffe testi sonucunda elde edilen verilere göre:

Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler ile diğer fakültelerden mezun öğretmenler arasında (p: 0,000) Eğitim Fakültesi mezunları lehine;

Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenler ile diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında (p: 0,024) Fen-Edebiyat Fakültelerinden mezun öğretmenler lehine;

Diğer fakültelerden mezun öğretmenler ile Eğitim Fakültelerinden (p: 0,000) ve Fen-Edebiyat Fakültelerinden (p: 0,023) mezun öğretmenler arasında Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinden mezun öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bulgulara göre öğrenci merkezli öğretime yönelik en yüksek algı düzeyinin Eğitim Fakültesi mezunlarına ait olduğu, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenler ile Eğitim Fakültesi mezunlarının algı düzeyleri arasında büyük bir

farklılığın olmadığı ancak diğer fakültelerden mezun ilköğretim öğretmenlerinin algı düzeyinin oldukça düşük olduğu görülmüştür.

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Değerlendirilmesi

Tablo 7: Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Değerlendirilmesi

	Kıdem	N	X	SS	F _(2,81)	p
Genel Algı	1-5 yıl	28	3,576	,896	5,575	0,004
	6-10 yıl	32	3,676	,819		
	11-15 yıl	20	2,847	1,229		
	Toplam	80	3,406	1,029		

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri mesleki kıdem değişkenine göre değerlendirildiğinde; 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin X: 3,576, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin X: 3,676, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin X: 2, 847 oranında bir algılama düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F_{(2,81)}$: 5,575. $p < 0,05$). Bulgular ışığında; 1-5 ve 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin daha fazla kıdeme sahip öğretmenlere göre öğrenci merkezli öğretimi daha yüksek düzeyde algıladığını ve öğrenme ortamlarında kullandığını söylemek mümkündür.

Tablo 8: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenci Merkezli Öğretimi Algılama Düzeylerinin Post-Hoc Scheffe Analizi

Kıdem (I)	Kıdem (J)	Ortalama Farkı (I-J)	p
1-5 yıl	6-10 yıl	0,09945	,926
	11-15	0,72923*	,032
6-10 yıl	1-5 yıl	0,09945	,926
	11-15	0,82868*	,009
11-15	1-5 yıl	0,72923*	,032
	6-10 yıl	0,82868*	,009

İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretimi algılama düzeyleri arasında mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Yapılan Scheffe testi sonucunda elde edilen verilere göre:

1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip ilköğretim öğretmenleri ile 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin algı düzeyleri (p:0,032) arasında 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine;

6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip ilköğretim öğretmenleri ile 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin algı düzeyleri (p:0,009) arasında 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine;

11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip ilköğretim öğretmenleri ile 1-5 (p:0,032) ve 6-10 (p:0,009) yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin algı düzeyleri arasında 1-5 ve 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bulgulara göre 1-5 ve 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip ilköğretim öğretmenlerinin 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlere göre öğrenci merkezli öğretime yönelik daha yüksek bir algı düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Geleneksel öğretim yaklaşımlarının bireysel farklılıkları dikkate almayan yapısı, eğitimde yeni arayışları başlatmış ve bunun neticesinde de 2005 yılından itibaren yeni öğretim programları uygulamaya geçirilmiştir. Yeni programların gerek hedef gerek süreç gerekse değerlendirme boyutlarında öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının benimsendiği görülmektedir. Bu çalışmada da programların yürütücüsü durumundaki ilköğretim öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretime yönelik algıları değerlendirilmiştir.

Araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Öğretmenlerin ÖMÖ'ye yönelik algıları (Minimum: 1, Maximum: 5 aralığında) ortalamanın üstünde (X: 3,41) bir düzeydedir.

2. Öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretiminin faydalılığına, bu öğretim sürecinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin önemine, öğrenci merkezli öğretimde dikkat edilecek hususlara ve gerekli olan öğretmen davranışlarına yönelik algılama düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu; buna karşın öğretmenlerin öğrenci merkezli öğretime yönelik hazır bulunuşlukları açısından algılama düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür.

3. Bayan ve erkek öğretmenlerin ÖMÖ algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

4. Öğretmenlerin branşlarının ÖMÖ algıları üzerinde anlamlı fark yarattığı görülmüştür. Sınıf, Matematik, Fen ve Teknoloji ve İngilizce öğretmenlerinin algılarının ortalamanın üstünde; Teknoloji ve Tasarım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi ve Okul Öncesi öğretmenlerinin algılarının ortalamanın altında olduğu görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, derslerin teorik ve uygulamalı yapısı dikkate alındığında daha çok ilke ve kurallara dayalı derslerden olan Matematik, Fen ve Teknoloji, Türkçe gibi alanlarda öğrenci merkezliliğin daha fazla algılandığı ve

kullanılabildiği; ancak daha çok uygulamalı içeriğe sahip Beden Eğitimi, Okul Öncesi, Teknoloji ve Tasarım gibi derslerde öğrenci merkezliliğin ne olduğunun tam olarak algılanmadığı görülmektedir.

5. Öğretmenlerin mezun olduğu lisans programları dikkate alındığında ise Eğitim Fakülteleri mezunlarının ve formasyon eğitimi almış Fen Edebiyat Fakülteleri mezunlarının ÖMÖ algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum üzerinde Eğitim Fakültelerinde ve Tezsiz Yüksek Lisans programlarında verilen eğitim derslerinin etkili olduğu söylenebilir.

6. Öğretmenlerin meslekte olduğu süreler bakıldığında 1-5 ve 6-10 yıllık öğretmenlerin ÖMÖ algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum üzerinde göreve yeni başlamış öğretmenlerin öğrenci merkezliliği daha rahat benimseyebilmelerinin etkili olduğu söylenebilir.

ÖMÖ'ye yönelik öğretmen görüşleri ve ÖMÖ'nün etkililiği üzerine farklı dersler için araştırmalar yapılmıştır (Ekizoğlu ve Uzunboylu; Ünver, 2002; Denizli, 2005; Korkut, 2006; Güven ve Sözer, 2007; Kızılcı, 2007; Dönmez, 2008). Yapılan çalışmalarda öğrenci merkezli öğretimin geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu ortaya konulmuş, öğretmenlerin ÖMÖ'ye olumlu yönde yaklaştığı belirtilmiş, ÖMÖ konusunda öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi dönemde bilgilendirilmesinin gerektiği ve ÖMÖ'ye uygun materyallerin geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin olumlu algılarına yönelik sonuçlar, ÖMÖ'nün öğrenme ortamlarında daha etkin bir şekilde uygulanması gerektiğini ortaya koymaktadır. ÖMÖ'nün daha da geliştirilebilmesi ve olumlu sonuçlar verebilmesi için farklı öğretim kademelerinde de benzer çalışmalar yapılmalı, ÖMÖ'ye uygun öğretim materyallerinin ve ortamlarının geliştirilmesi için imkânlar sağlanmalıdır. Eğitim fakültelerinde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması gibi derslerde öğrenci merkezli öğretim uygulamalarına önem verilmelidir. Ayrıca öğrenci merkezli öğretim ile ilgili öğretmenlere ve öğretmen adaylarına seminerler, konferanslar vb. ile bilgi verilmelidir.

Kaynakça

- Başar, H. (2009). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bery, J. and Sharp, J. (1999). "Developing Student-Centered Learning In Mathematics Through Co-Operation". *Reflection and Discussion Teaching in Higher Education*, 4 (1).
- Deniz, İ. (2005). *Öğrenci Merkezli Fen Bilgisi Eğitiminin Öğrenci Başarılarına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Dönmez, İ. (2008). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğrenme Ortamlarının Öğrenci Merkezli Eğitim Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ekizoğlu, N. ve Uzunboylu, H. (2006). "Öğrenci Merkezli Öğretime Yönelik Öğretmen Görüşleri". *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 2 (2), 94-109.
- Fleder, R. M. and Brent, R. (1996). "Navigating the Bumpy Road to Student-Centred Instruction". *College Teaching*, 44(2), 43-47.
- Güven, B. ve Sözer, M. A. (2007). "Öğretmen Adaylarının Öğretimin Bireyselleştirilmesine İlişkin Görüşleri". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 89-99.
- Hannafin, M., Land, M. and Oliver, K. (1997). "Grounded Practise and the Design of Constructivist Learning Environment". *Educational Technology Research and Development*, 3, 101-117.
- Hartly D. (1987). "The convergence of Learner- centered Pedagogy in primary end further end education in Scotland 1965-1985". *British Journal of Education Studies*, XXXV (2) 115-128.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kızılca, M. (2007). *Lise 3. Sınıflarda Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı"nın Öğrenci Merkezli Öğretim Modeliyle İşlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Korkmaz, İsa (2007). "Öğrenci Merkezli Ders Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 393-402.
- Korkut, B. (2006). *Fen Eğitiminde Öğrenci Merkezli Öğretimin 8. Sınıf "Yaşamımızı Etkileyen Manyetizma" Ünitesinde Geleneksel Yöntemle Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneysel Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Lea S., Stehanson D. and Tray J. (2003). "Higher Education Students' Attitudes to Student-centered Learning: beyond educationalbulimia". *Studies in Higher Education*, 28 (3), 321-334.

MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Basım Müdürlüğü.

MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7. ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Basım Müdürlüğü.

MEB EARGED. (2003). *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli (ÖME)*. <http://uretim.meb.gov.tr/egitekhaber/s83/yazarlar/%C3%96%C4%9Erenc%C4%B0%20merkezli%C4%B0%20e%C4%9F%C4%B0t%C4%B0m.htm> adresinden 15.03.2010 tarihinde alınmıştır.

Peke, G. (1993). "Issues and Problem in Implementing Student-centered Learning With Adult". *Journal of Teacher Development*, 2, 46-52.

Sharma M. D., Millar R. and Seth S., (1999). "Workshop Tutorials: Accommodating Student Centered Learning in Large First Year University Physics Courses". *International Journal of Science Education*, 21 (8) 839– 853.

Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi Milli Eğitim Bakanlığında Yapısal Değişmeler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Ünver, G. (2002). *Öğretmen Adaylarının Öğrenci Merkezli Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerini Geliştirme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Vural, B. (2003). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.